

ÖSSZEGZÉS

Az új Gyermekvédelmi törvény hatálybalépéséig a hazai gyermekvédelmi rendszer és a szociális ellátó rendszer is a családanya-gyermek veszélyeztetettség, hajléktalanság problémáit nem komplexitásukban ragadta meg, hanem az egyes szereplőkhöz kapcsolódó konfliktusokat külön-külön próbálta megoldani. Ennek érdekében az egyes feladatokra specializálódott ellátórendszereket hozott létre és működtetett. Az így létrehozott ellátórendszerek alapvetően bemenet-orientáltak voltak.

A törvény hatálybalépésével számos új kezdeményezés, lehetőség nyílt meg az ellátórendszerben. A gyermekjóléti szolgáltatások bevezetése lehetővé tette a rendszer rugalmasabb átjárhatóságát. A gyermekjóléti szolgálatok prevenciós és utógondozói munkája eredményeként - elméletileg - nem kerülhet idő előtt állami gondozásba egy gyermek sem.

A családok átmeneti otthona, mint intézménytípus lehetővé teszi, hogy a hajléktalanná vált szülő a gyermekével együtt kerüljön elhelyezésre (amely eredményeként a gyermek nem veszíti el az elsődleges támogató rendszerét), és próbálja helyzetét segítséggel megoldani.

Mivel az anyaoththonok lehetséges szinterei a gyermekbántalmazások felismerésének, ezért az ott dolgozó szakembereknek mindent meg kell tenni ennek megelőzése és kezelése céljából. Fontos a társadalom és a szakemberek figyelmét felhívni arra, hogy a gyermekbántalmazás társadalmi probléma a gyermekekkel és családokkal foglalkozó szakembereknek, de minden állampolgárnak is felelőssége a bántalmazás megelőzése és észlelés esetén annak jelzése. Világosan tisztázni kell az egyes intézmények és szakemberek felelősségét és feladatait a gyermekbántalmazás megelőzésének, jelzésének és kezelésének a területén.

A szakemberek összefogásával módszereket, együttműködési alternatívákat kell kidolgozni a bántalmazó családok kezelésében.

A Szociális és Családügyi Minisztérium, (korábban Népjóléti Minisztérium), a civil szervezetek és az önkormányzatok elmúlt évekbeli törekvései anyaoththonok és családos szállók létrehozására igen eredményesnek és szakszerűnek mondhatók. Mára egy az országot többé-kevésbé kielégítően lefedő intézményrendszer alakult ki.

Azonban amennyiben ezekből az otthonokból a továbblépés nem biztosítható, akkor egy a feladatát ellátni nem képes, újabb és újabb otthonok belépését igénylő diszfunkcionális rendszer jön létre.

Kivezető rendszer hiányában ezek az intézmények céljukat és értelmüket veszítik, az ott dolgozók munkája látszatomunkává válik.

Ezért nagyon fontos ezen intézmények esetén a továbblépés feltételeinek megteremtése, az alternatívák kidolgozása, szakmai együttműködés, szakmai team segítségével. Lényegesek azok a Szakmai Fórumok is, ahol közösen gondolkozva megoldást kereshetünk a felmerülő problémákra.

Ferencziné Kun Beáta (otthonvezető)
Adatokat gyűjtötte: Ménesi Tünde (szociálpedagógus)

BEMUTATJUK

AZ OKTATÁSI OMBUDSMAN

MIVEL FOGLALKOZIK AZ OKTATÁSI JOGOK MINISZTERI BIZTOSA?

Elősegíti az oktatás résztvevőit (tanárokat, diákokat, szülőket, oktatókat, hallgatókat, kutatókat) illetve azok közösségeit megillető, oktatással kapcsolatos állampolgári jogok érvényesülését. Az oktatási jogok biztosa működése során kizárólag az oktatási miniszternek tartozik felelősséggel.

KI EMELHET PANASZT?

Az oktatás bármely résztvevője, gyermek, tanuló, szülő, pedagógus, hallgató, oktató, kutató, valamint ezek közösségei, amennyiben úgy vélik, hogy jogaikat sérelem érte, illetve jogsérelem veszélye áll fenn.

MIKOR FORDULHATUNK HOZZÁ?

Ha a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket - a bírósági eljárás kivételével - már kimerítettük.

Ha a sérelmezett határozat vagy intézkedés egy éven belül keletkezett.

MILYEN ÜGYEKEL FORDULHATUNK HOZZÁ?

Ha egy határozat, intézkedés, illetve ezek hiánya oktatási jogokat sért, illetve a jogsérelem közvetlen veszélyét idézi elő. Az oktatásban résztvevők közösségeinek (pl. diákönkormányzat, iskolaszék, nevelőtestület) jogai az egyéni jogsérelmekkel azonos védelemben részesülnek.

HOGYAN FORDULHATUNK HOZZÁ?

Írásbeli illetve szóbeli, telefonos kérelemmel fordulhatunk az oktatási jogok miniszteri biztosához.

Címünk: 1055 Budapest, Szalay utca 10-14. *Telefon:* (06-1) 302-0060, *E-mail:*

Egyeztetett időpontban az oktatási jogok biztosa illetve munkatársa személyesen is fogadja a panaszost.

A kérelemben foglaljuk össze röviden panaszunk lényegét, ~s csatoljunk minden, az ügygel kapcsolatos dokumentum másolatát.

Kérhetjük nevünk bizalmas kezelését (elhallgatását).

HOGYAN JÁR EL AZ OKTATÁSI JOGOK BIZTOSA?

Köteles minden beadványt megvizsgálni.

Elutasítja a beadványt, ha:

- azt nem az arra jogosult nyújtja be,
- az egyéves határidő lejárt után nyújtjuk be,
- a kérelmező nem merítette ki a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket,
- az ügyben bírósági eljárás indult vagy jogerős bírósági határozat született,
- az adott ügyben az oktatási jogok biztosa már eljár, és a beadvány nem tartalmaz új tényeket,
- az név nélkül érkezik,
- az ügy nem tartozik az oktatási biztos hatáskörébe. Ez utóbbi eseté értesíti a kérelmezőt, hogy mely más szervhez fordulhat.

Egyeztetést kezdeményez alaposnak ítélt kérelem esetén. Az egyeztetés első lépéseként az oktatási biztos a beadványban foglaltakat nyilatkozattételre elküldi a sérelmezett intézménynek vagy magánszemélynek.

A kérelmezőt és az intézményt írásban felkéri álláspontjaik közelítésére és a kérdés rendezésére.

Indokolt esetben személyes egyeztetésre hívja a kérelmezőt és az intézményt.

Amennyiben az intézmény a jogsértést vagy annak veszélyét saját hatáskörében nem szünteti meg, az oktatási biztos kezdeményezi annak megszüntetését. A kezdeményezés rövid úton (telefonon, faxon, e-mailen) is történhet.

Amennyiben az oktatási jogok biztosa úgy véli, hogy a kezdeményezés nem vezetett eredményre, ajánlást fogalmaz meg az intézmény felügyeleti szervének.

HIVATALBÓL INDÍTOTT ELJÁRÁS:

Az oktatási jogok biztosa hivatalból is vizsgálatot indíthat, ha egy jogszabály, intézkedés vagy annak elmulasztása súlyos, vagy az állampolgárok nagy csoportját érintő jogsérelmet okoz.

Aáry-Tamás Lajos

KITEKINTÉS

CHRIS GODDARD* A GYERMEKEKNEK AKKOR IS VANNAK JOGAIK, HA ROSSZAT TESZNEK

(még akkor is, ha patkány-fiúnak vagy bumeráng-fiúnak nevezik őket)

A gyermekek által elkövetett bűncselekményeknek jobbára kicsi a jelentősége. Így aztán ritkán kerülnek az újságok címlapjaira, a súlyosabb bűncselekmények azonban azonnal a figyelem központjába kerülnek. A kétéves James Bulger szörnyű halála, akit két tízéves gyilkolt meg, a jelek szerint nagyszerű alkalmat szolgáltat az Egyesült Királyság igazságszolgáltatási rendszerének arra, hogy szigorúbban lépjen fel a fiatalok elkövetőkkel szemben, s megváltoztassa a bírói gyakorlatot. A rendőrséggel vagy a szociális munkásokkal kapcsolatba került gyermekek többsége maga is előbb áldozat, mint elkövető. Az a tény, hogy szükség van a büntetésre, nem fedheti el azt a fontos körülményt, hogy a gyermekeket korábban érzelmileg és/vagy fizikailag elhanyagolták szüleik, és arra sem ad felhatalmazást, hogy gyerekeket, mint felnőtteket, vagy még annál is szigorúbban ítéljenek el.

A rendőrséggel vagy a szociális munkásokkal kapcsolatba került gyermekek többsége maga is előbb áldozat, mint elkövető. Az a tény, hogy szükség van a büntetésre, nem fedheti el azt a fontos körülményt, hogy a gyermekeket korábban érzelmileg és/vagy fizikailag elhanyagolták szüleik, és arra sem ad felhatalmazást, hogy gyerekeket, mint felnőtteket, vagy még annál is szigorúbban ítéljenek el.

Meggyőződésem, hogy hamarosan Ausztráliának is komoly önvizsgálatot kell tartania a fiatalok elkövetőkkel kapcsolatban. Ilyen önvizsgálatra rendszerint nagyobb bűnözési hullám vagy egy fiatalok által elkövetett különösen súlyos bűncselekmény nyomán kerül sor. Természetesen vannak e szabályszerűség alól kivételek is. Ilyenek például a kifejezetten civil szervezetek által felvetett kezdeményezések. Ezek közé tartozik a Nemzetközi Gyermekvédelemi Szervezeté is, mely a fiatalok számára újonnan